

„PIATRA LUI ARON VODĂ” – UN MONUMENT ISTORIC MEDIÉVAL UITAT

Dan FLOAREȘ*

Cuvinte cheie: Aron vodă „Tiranul”, Nicanor, Agapia Veche, Hilioara, Ion Neculce

Keywords: Aron vodă the Tyrant, Nicanor, Old Agapia, Hilioara, Ion Neculce

Monumentul pe care dorim să îl readucem în atenție – cunoscut încă din Evul Mediu drept „Piatra lui Aron Vodă” – este un petroglif situat în apropierea mănăstirii Agapia Veche, tăiat, modelat și inscripționat la porunca domnului Aron vodă „Tiranul”. Pe linia unora dintre preocupările mele anterioare¹, reiau și completez cu câteva precizări, datele cunoscute până în prezent, în scopul păstrării memoriei unui monument singular.

Inscripția, din păcate, astăzi ilizibilă, relatează un episod din tinerețea cam zbuciumată a voievodului respectiv. Un episod romanțios sau mai degrabă burlesc, întrucât pare desprins direct din *Decameronul* lui Boccaccio. Pentru a recupera textul, trebuie să îi dăm credit total lui Ion Neculce, care mai putea citi inscripția pe la 1700 și pe care o rezumă la poziția a XIX-a din *O samă de cuvinte*.

Slujind la unchiul său, episcopul Nicanor, Aron mergea deseori cu acesta la Agapia Veche. „Iar fiind cu dânsul Aron vodă, de multe ori eșuia fără știrea unchiu-său, mitropolitului, afară la o mănăstioară de călugărițe, afară din munte, ce se cheamă Hilioara”². Prins de unchi, a fugit „și nu s-au mai întors la unchiu-său, mitropolitul, ce s-au dus în Țara Ungurească, și din Țara Ungurească la Țarigrad”³.

Tot Ion Neculce relatează și tăierea în stâncă a unei pietre pe care este relatată întreaga poveste, „care aceste semne sânt de să văd și până azi. Și să chiamă acea stâncă, Piiatra lui Aron vodă”⁴ (Fig. 1-4).

* Cercetător independent, IAȘI.

¹ Floareș 2018, 95-100.

² Neculce 1982, 173-174.

³ Neculce 1982, 174.

⁴ Neculce 1982, 175.

Vizitând recent locurile, consider că trebuie făcute câteva precizări.

Piatra nu se află la jumătatea drumului dintre cele două Agapii, cea Veche, respectiv cea Nouă, cum apare inclusiv în portalul mănăstirilor⁵, ci doar la circa 200 metri de prima (drumul dintre cele două fiind de aproximativ 3 km). Este poziționată pe partea stângă, în direcția de coborâre, puțin retrasă față de drum (Fig. 3-4). Este evident crescută în/ din munte, datând probabil din vremuri geologice. A fost modelată de sculptorul/ sculptorii lui Aron cumva curbiliniu, și nu circular, cum apare în unele referințe.

Inscripția propriu-zisă ocupă un spațiu relativ mic, comparativ cu suprafața totală a pietrei. Este încadrată de un chenar rectangular realizat în relief. Tot în relief este realizată o cruce frumos lucrată care desparte inscripția în două (Fig. 1-4).

Piatra pe care este realizată inscripția are un gol circular de mari dimensiuni poziționat în partea superioară (Fig. 2). Pe marginea acestuia este realizat un ancadrament simplu de aceeași formă, în relief, bine evidențiat. Nu este exclus ca acest spațiu rezervat în corpul monumentului să fi avut rolul unui mic recipient.

Expusă intemperiilor pe tot parcursul anului, „Piatra lui Aron Vodă” se degradează continuu. Nu a beneficiat niciodată de o intervenție destinată a o conserva sau proteja, astfel încât considerăm că un demers de rememorare a existenței sale (inclusiv cu martori fotografici) nu îi poate fi decât benefic.

“THE STONE OF ARON VODA” – A FORGOTTEN MEDIEVAL MONUMENT
(ABSTRACT)

The present note is an attempt to valorize a monument which is well-known but generally neglected by specialists. It is a petroglyph cut in an old stone (Fig. 1-4), close to Agapia Veche Monastery and which relates an episode from the youth of Aron Vodă. It comprises clarifications concerning the content of the inscription, known today only through Ion Neculce, as well as several details regarding the aspect and the positioning of the monument.

⁵ <https://www.crestinortodox.ro/biserici-manastiri/manastirea-agapia-veche-67926.html> (accesat 30.10.2024).

List of illustrations

- Fig. 1. The Stone of Aron Vodă. Detail of the inscription.
Fig. 2. The Stone of Aron Vodă. The face opposite the inscription.
Fig. 3. The Stone of Aron Vodă. View from the East.
Fig. 4. The Stone of Aron Vodă. General view.

Bibliografie

- Floareș 2018, D. Floareș, *Câteva observații privind originea și tinerețea lui Aron vodă „Tiranul”*, în: *CercIst*, XXXVII, 2018, 95-100.
- Neculce 1982, Ion Neculce, *Opere. Letopisețul Țării Moldovei și O samă de cuvinte*, ediție critică și studiu introductiv de Gabriel Ștrempel, Editura Minerva, București, 1982.

Fig. 1. Piatra lui Aron Vodă. Detaliu inscripție

Fig. 2. Piatra lui Aron Vodă. Zona opusă inscripției

Fig. 3. Piatra lui Aron Vodă. Vedere dinspre est

Fig. 4. Piatra lui Aron Vodă. Vedere generală